

TUTKIMUSOSIO

Mielipiteet sote- ja pelastuspalveluiden saatavuudesta ja saavutettavuudesta kotikunnassa

Enemmistön mielestä terveyspalveluiden saatavuus on heikentynyt, silti vain kolmannes on tilanteeseen tyytymätön

Vuoden 2023 alussa sosiaali- ja terveydenhuollon (sote) sekä pelastustoimen tehtävät siirrettiin kunnilta ja kuntayhtymiltä nykyisille hyvinvointialueille. Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu pääosin valtion rahoitukseen, osin asiakas- ja käyttömaksuihin.

Vastaajat arvioivat aluksi, minkälaisia mahdollisia muutoksia sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastuspalveluiden saatavuudessa ja saavutettavuudessa on asuinkunnassa tapahtunut ratkaisun jälkeen. Tämän jälkeen heiltä kysyttiin, miten tyytyväisiä tai tyytymättömiä he ovat sote- ja pelastuspalveluiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen kotikunnassa tällä hetkellä.

Selvä enemmistö suomalaisista on vakuuttunut siitä, että terveyspalvelut omassa asuinkunnassa ovat heikentyneet sote-ratkaisun jälkeen (59 %). Juuri kukaan ei usko terveyspalveluiden parantuneen (3 %). Reilu viidennes (22 %) arvioi palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden säilyneen kutakuinkin ennallaan.

Lähes kaikissa väestöryhmissä vähintään joka toinen ajattelee, että terveyspalvelut asuinkunnassa ovat heikentyneet. Keski-ikäiset ja eläkeikää lähestyvät katsovat muita useammin terveyspalveluiden saatavuuden hiipuneen. Erityisen vakuuttuneita tästä ovat työntekijäasemassa olevat, maaseutumaisissa kunnissa sekä Itä- ja Pohjois-Suomessa asuvat. Perussuomalaisten ja vasemmistoliiton kannattajat sanovat muiden puolueiden tukijoita useammin, että terveyspalveluiden saatavuudessa on tapahtunut heikennyksiä.

Moni kansalainen ajattelee myös, että kotikunnan sosiaalipalvelut ovat huonontuneet vuoden 2023 alun jälkeen (50 %). Kolmannes ei pysty ottamaan kantaa siihen, onko sosiaalipalveluiden saatavuudessa tapahtunut muutosta suuntaan tai toiseen (32 %). Kuudesosa arvioi tilanteen säilyneen ennallaan (16 %).

Pelastuspalveluiden osalta saatavuuden ja saavutettavuuden uskotaan asuinkunnassa säilyneen sote-ratkaisun jälkeen joko ennallaan (36 %) tai sitten ei pystytäkään arvioimaan asiaa (35 %). Vain neljännes kansalaisista (24 %) katsoo pelastuspalveluiden saatavuuden heikentyneen sote-ratkaisusta.

Vaikka moni uskoo etenkin terveys- ja sosiaalipalveluiden saatavuuden heikentyneen vuoden 2023 alun jälkeen, monet ovat silti edelleen melko tyytyväisiä näiden palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen. Suomalaisista kaksi viidestä on erittäin tai melko tyytyväinen terveyspalveluihin asuinkunnassa (42 %). Kolmannes on enemmän tai vähemmän tyytymätön (33 %). Neutraalisti suhtautuvia (ei tyytyväinen, ei tyytymätön) löytyy reilun viidenneksen verran (22 %).

Keskimäärää tyytyväisempiä terveyspalveluiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen kotikunnassa ovat ikääntyneimmät kansalaiset, 61–70- ja yli 70-vuotiaat. Ammattiaseman mukaan tyytyväisiä löytyy etenkin ylempien toimihenkilöiden, yrittäjien ja eläkeläisten keskuudesta.

Keskimäärää tyytymättömpiä ovat maaseutumaisissa kunnissa asuvat. Puoluekannan mukaan muita enemmän tyytyväisiä löytyy kokoomuksen ja SDP:n kannattajien keskuudesta. Toisessa päässä perussuomalaisten ja vasemmistoliiton tukijat kritisoivat muita innokkaammin terveyspalveluiden saatavuutta asuinkunnassaan.

Lähes joka toinen on erittäin tai melko tyytyväinen pelastuspalveluiden saatavuuteen asuinkunnassaan (45 %).

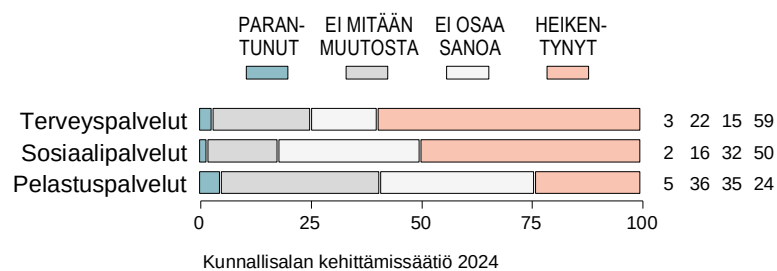
Tyytymättömyyttä pelastuspalvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen saa etsiä miltei suurennuslasilla (7 %). Yli neljännes ei pysty ilmaisemaan mielipidettä pelastuspalveluiden saatavuudesta asuinkunnassa (27 %).

Kannanottaminen sosiaalipalveluiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen omassa asuinkunnassa on monelle kansalaiselle vaikeaa. Kolmannes ei kykene arvioimaan sosiaalipalveluita asuinkunnassa (33 %). Etenkään iäkkäimmät, yli 70-vuotiaat, eivät osaa arvioida sosiaalipalveluiden saatavuutta. Vaikka sosiaalipalveluja on tarjolla kaikenikäisille, niin merkittävän osan palveluita ja kustannuksia kerryttävät paljon sosiaalipalveluita ja erikoissairaanhoidon tarvitsevat vanhus- ja vammaispalveluiden käyttäjät. Tulokset kielivät ainakin siitä, että suurin osa ikäihmisistä ei ole tarvinnut sosiaalipalveluita. Lisäksi osa vastaajista saattaa miettiä sosiaalipalvelujen kohdalla myös laajemmin sosiaaliturvaa, jonka moni voi kokea varsinkin palvelujen digitalisoitumisen myötä enemmän valtakunnalliseksi tueksi.

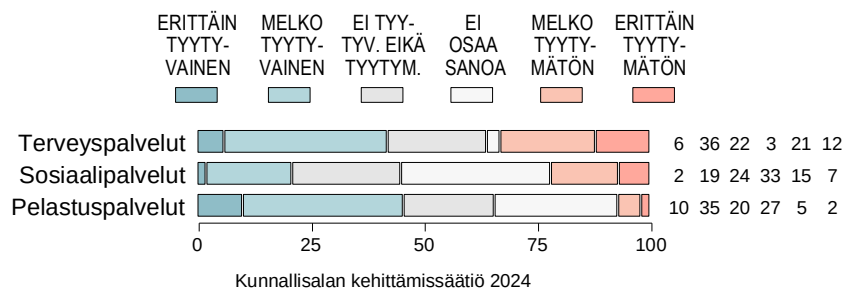
Tutkimuksen toteutus

KAKS – Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Verian (aiemmin Kantar Public). Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 30.11.– 4.12.2024. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.078. Vastaajat edustavat maamme täysi-ikäistä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

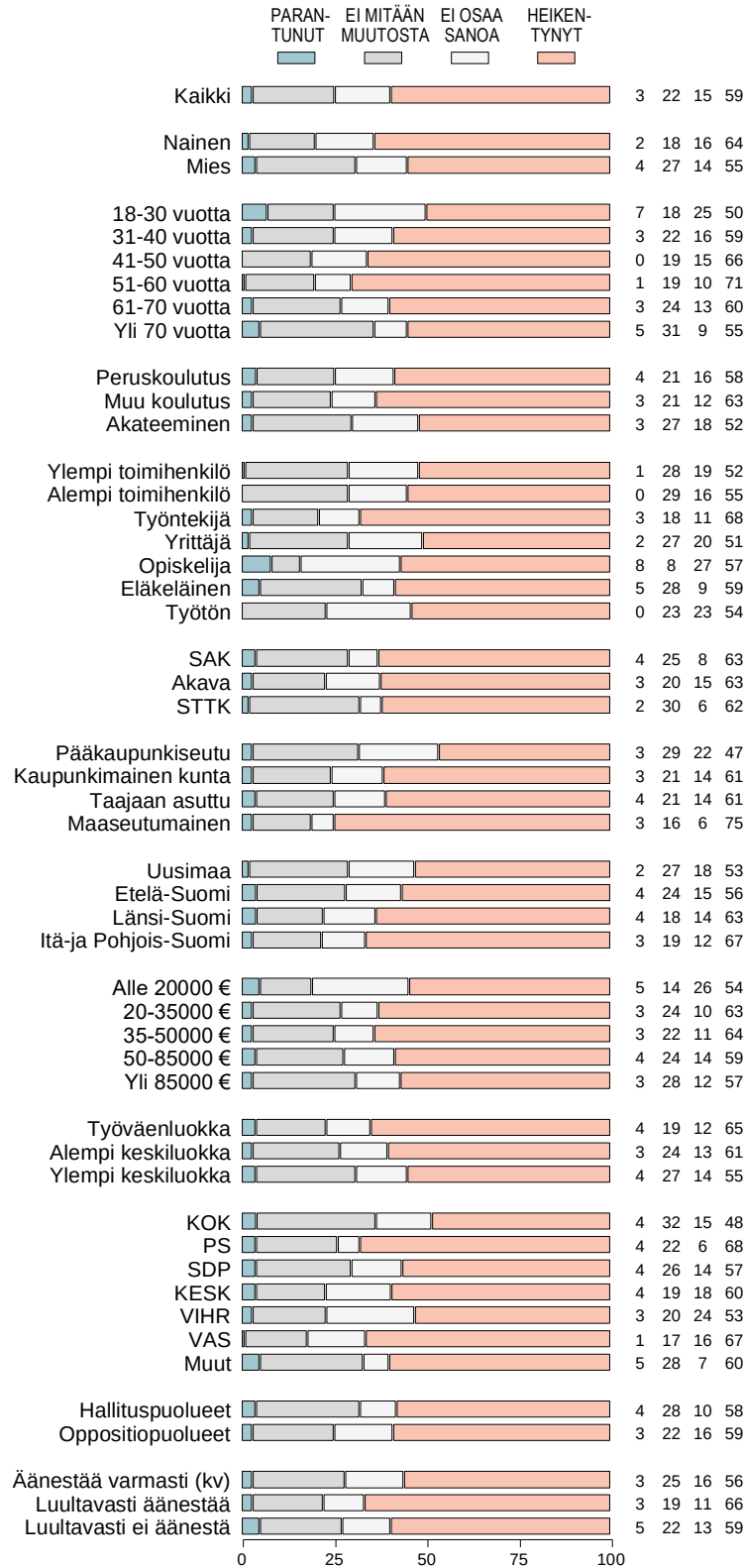
Kuvio 8. MITEN ARVIOI SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN SEKÄ PELASTUSPALVELUIDEN SAATAVUUDEN JA SAAVUTETTAVUUDEN MUUTTUNEEN ASUINKUNNASSAAN SOTE-RATKAISUN JÄLKEEN (%).

Kuvio 9. MITEN TYYTYVÄINEN ON SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN SEKÄ PELASTUSPALVELUIDEN SAATAVUUTEEN JA SAAVUTETTAVUUTEEN ASUINKUNNASSAAN TÄLLÄ HETKELLÄ (%).

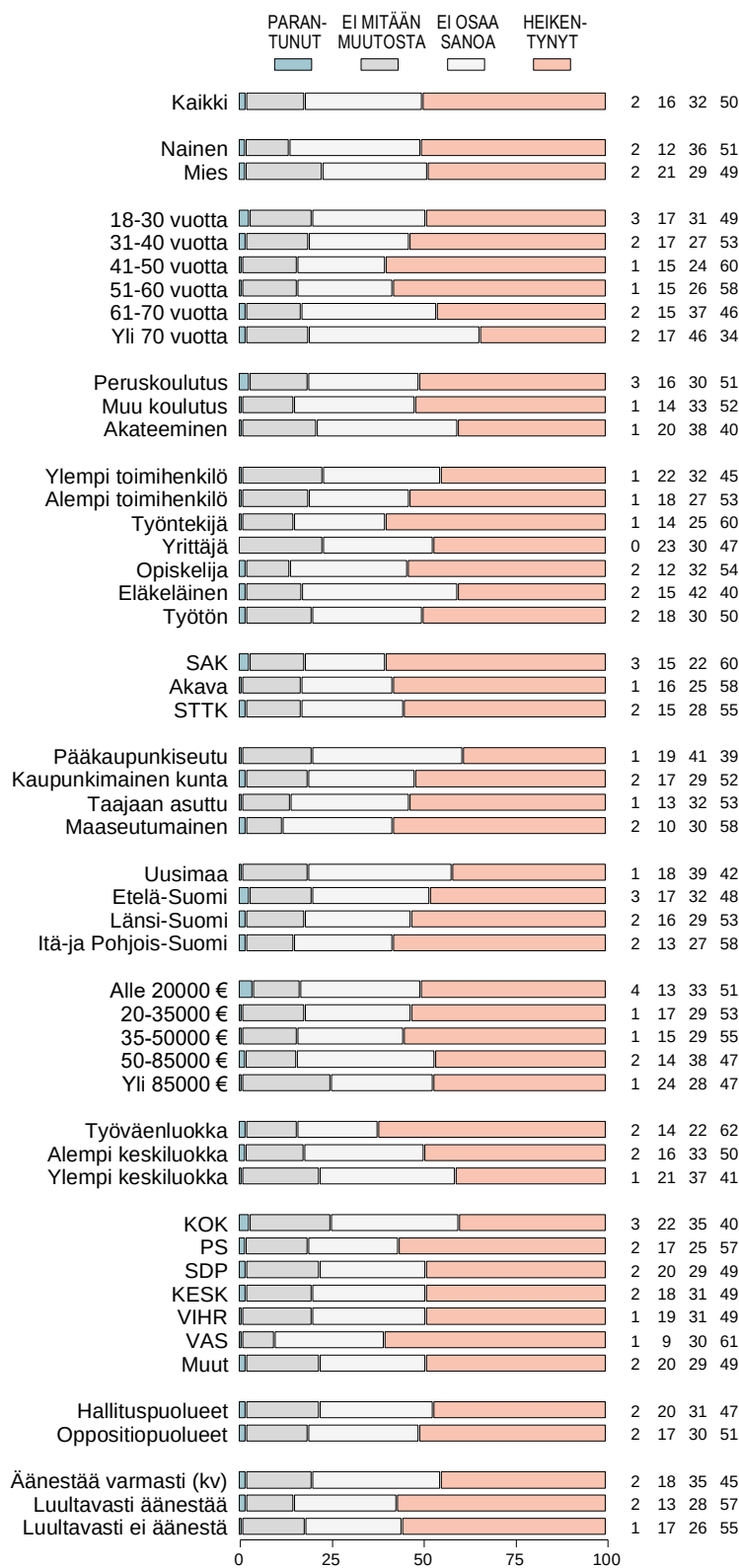

Kuvio 8-1. MITEN ARVIOI PALVELUJEN MUUTTUNEEN SOTE-RATKAISUN JÄLKEEN: TERVEYSPALVELUT (%).

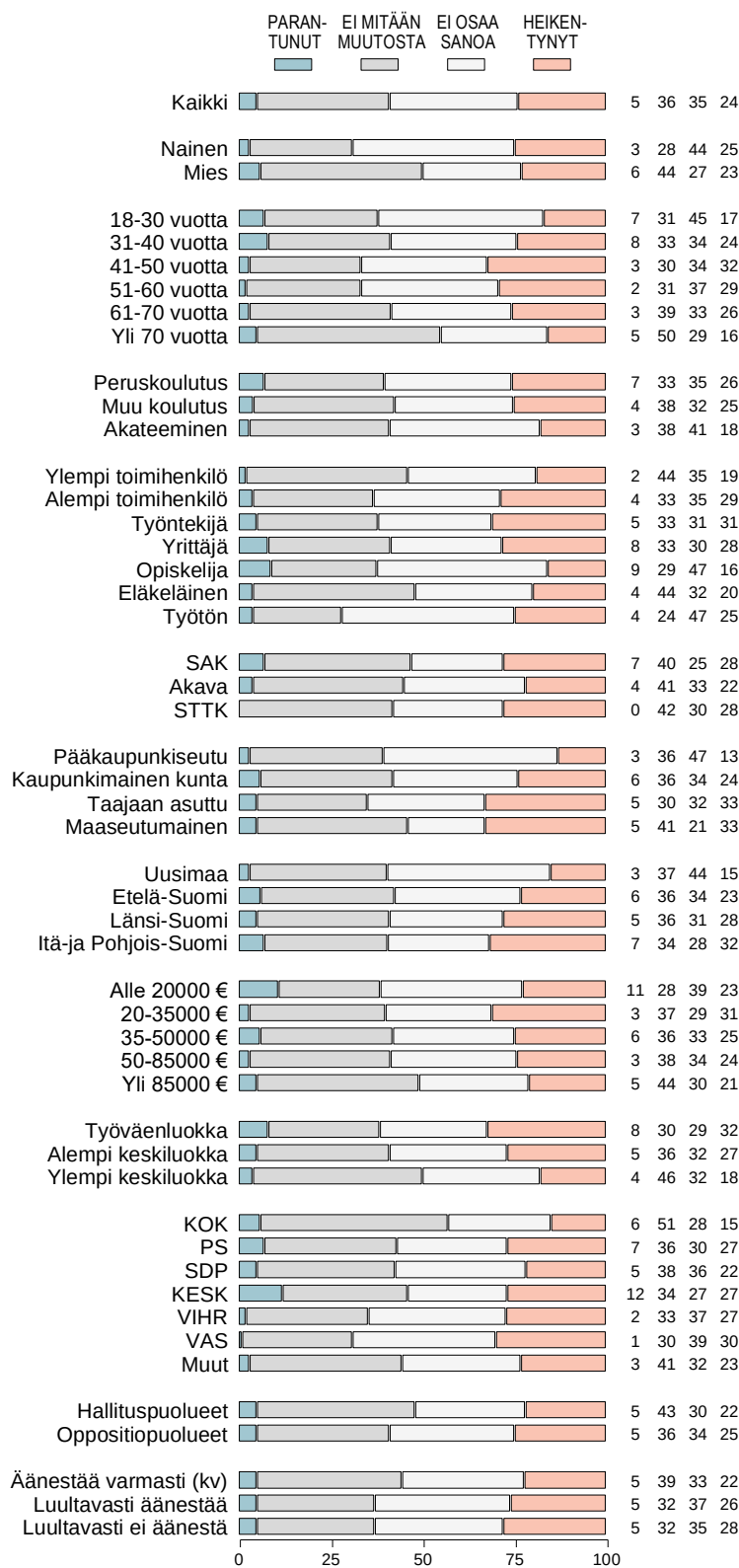
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2024

Kuvio 8-2. MITEN ARVIOI PALVELUJEN MUUTTUNEEN SOTE-RATKAISUN JÄLKEEN: SOSIAALIPALVELUT (%).

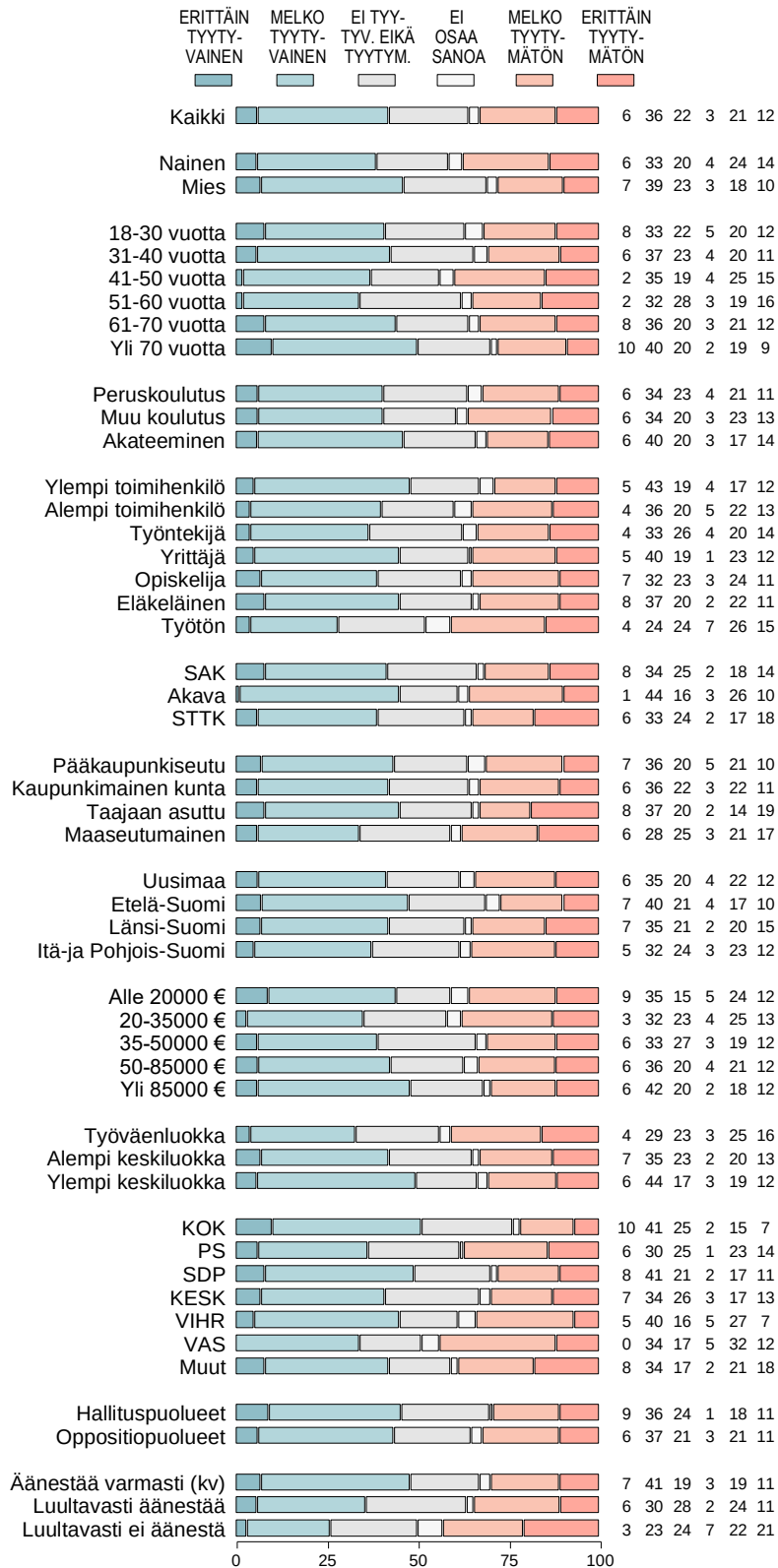
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2024

Kuvio 8-3. MITEN ARVIOI PALVELUJEN MUUTTUNEEN SOTE-RATKAISUN JÄLKEEN: PELASTUSPALVELUT (%).

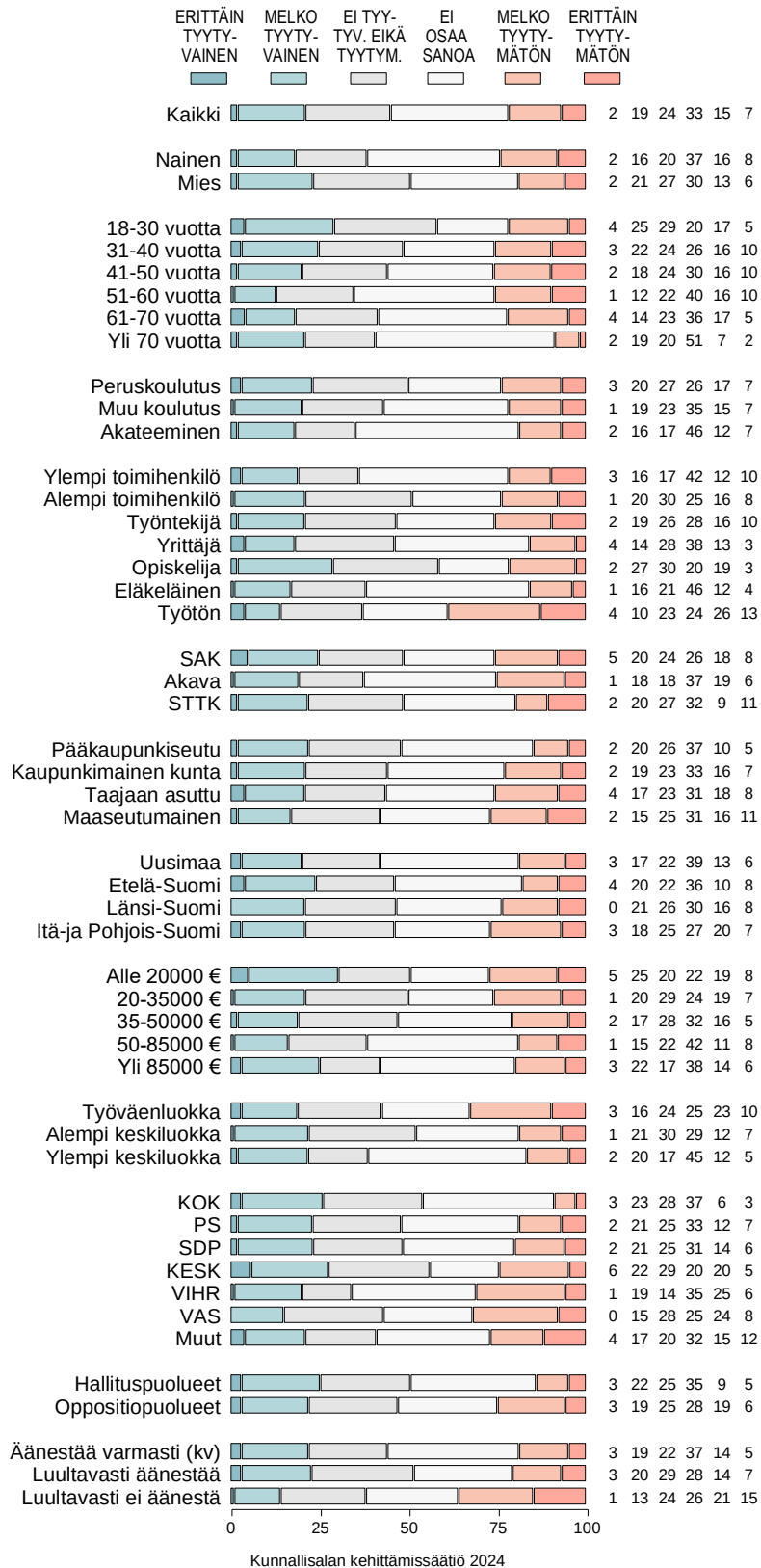
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2024

Kuvio 9-1. TYYTYVÄISYYS TÄMÄNHETKISIIN PALVELUIHIIN ASUINKUNNASSA: TERVEYSPALVELUT (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2024

Kuvio 9-2. TYYTYVÄISYYS TÄMÄNHETKISIIN PALVELUIHIN ASUINKUNNASSA: SOSIAALIPALVELUT (%).

Kuvio 9-3. TYYTYVÄISYYS TÄMÄNHETKISIIN PALVELUIHIN ASUINKUNNASSA: PELASTUSPALVELUT (%).

